

הכנה לליל הסדר

הרב פנחס ברייער הי"ו

חוברת הכנה לליל הסדר תשפ"ב

מאת הרב פנחס ברייער הי"ו

כל הזכויות שמורות.

החוברת מיועדת לשימוש אישי

באם הינכם רוצים לזכות חברים נוספים

העתיקו ושלחו להם את הקישור המצורף.

עליהם להרשם בקישור הזה - והם יקבלו את החוברת

הנה: <https://legadel.ravpage.co.il/peshach?bsd=mamlpesach>

או שלחו בקשה למייל: 5706567@gmail.com

"לגדלי" - הכנה לליל הסדר - עם הרב פנחס ברייער הי"ו

הלילה הזה...

ליל הסדר הוא תמיד לילה מיוחד לילה של חינוך של אבא ובן 'והגדת לבנך'..

ראשית כל צריכים לדעת ש'ליל הסדר' הוא לילה גורלי היוצר סדר לכל השנה! ('בית אהרן')

נתחיל בידיעה הפשוטה שאם מתבוננים בה מעט מגלים כמה חשוב להתכונן לליל הסדר, שכן בלילה זה אנו מקיימים שיא של מצוות דאורייתא ודרבנן!

הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ שמע יהודי ששואל את חברו "מה נשמע?" וחברו השיב "הכל בסדר!" נענה ה'אמרי חיים' לסובביו: "שמעתם מה הוא ענה?! הכל תלוי ב'ליל הסדר'..."

כולנו מקפידים ונוזהרים מאוד ממהו חמץ, אנחנו משלמים הרבה כסף כדי להדר במצה שמורה. חובתנו לזכור את המצווה המרכזית: מצוות סיפור יציאת מצרים.

ליל הסדר מגיע אחרי יותר משבועיים של טרדות וריצות אינסופיות. ניקיון הבית, הכנות קדחתניות לחג, קניות ומטלות רבות מספור. ל'ליל הסדר' כולנו מגיעים די מותשים ועייפים, בפרט בשנה זו לאחר שהיה ממושכת עם הילדים בבית, לאחר סגרים בידודים, הגבלות ואי ודאות. ואפילו אם ליל הסדר לא היה מגיע אחרי כל היגיעה הזו, הוא עדיין מלא וגדוש בפעילות וטרח רבה שמוכרחים להתכונן היטב כדי שיעבור כהלכתו.

לעיתים מגיעות הפתעות בלתי צפויות דווקא בלילה הגדול והמרומם, ברגעי השיא. כאן חשוב שנאמץ את 'קוד הניסיון'.

שמעתי מידיד שנוכח בשעת מעשה בערב שבת חנוכה אצל יהודי שהכין את המנורה להדלקת הנר השמיני: שורה של כוסיות מלאות בשמן ניצבות בשורה, שתי דקות לפני כניסת שבת וזמן ההדלקה עבר ילד במרוצה ובחוסר זהירות: טראח! כל המנורה נפלה, הכוסיות התנפצו, השמן ניתז לכל עבר...

האורח שמע את הבעל אומר לאשתו: "עכשיו זה הניסיון!"

"לגדל" - הכנה לליל הסדר - עם הרב פנחס ברייער הי"ו

לדברי הידיד שלי, מרגע זה הוא הרגיש שהבית עבר לקוד מרגיע, **קוד הניסיון**.

קשה מאוד להתחזק ברגע של ניסיון, כשכל היצרים והמתחים פועלים.

כדאי לקחת בחשבון מראש את 'קוד הניסיון'. לאסוף את הילדים לפני ליל הסדר ולהסביר להם שייתכן מאוד שיהיו הפתעות. "אנחנו", כך נאמר לילדים, "נהיה מוכנים כשהפתעות יגיעו. אותנו לא יצליחו להפתיע!" נעבור באופן אוטומטי לנוהל 'ניסיון'. (הרחבה על כך בקורס שליטה בכעסים במערכת בית חמים)

כאשר זוכרים שמדובר בניסיון, קל הרבה יותר להתמודד איתו בסייעתא דשמיא! - כי זה רצון השם!

כדי שנגיע מוכנים כראוי ללילה הגדול והקדוש, נציע כמה הארות ורעיונות שיסייעו לנו להתרומם ולקיים כראוי את מצוות הלילה הרבות ובמיוחד את מצוות 'והגדת לבנך'.

נחלק זאת לשני חלקים: א. החלק הטכני. ב. החלק הרעיוני.

החלק הטכני

התארגנות מוקדמת

הפריטים של ליל הסדר מוגשים היום בצבעוניות רבה ובשפע שנדמה שאין לו גבול: הגדות עם פירושם או ביאור המילים, הגדות עם איורים ורעיונות, גביעים עם רגל ובלי רגל, כיסאות עם משענת ובלי משענת, כריות הסבה ורקמות לבני מלכים.

לפעמים חוזרים מבית הכנסת אחרי תפילה מרוממת, מרגישים בחוש את התעלות הלילה הקדוש ורוצים להכריז מיד 'קדש' ולפתוח בקידוש. דווקא אז מתחילות מריבות. על הגדות, על גביעים, על מקומות ולפעמים על דברים שלא חלמנו שניתן לריב עליהם.

כאשר ההורים מתערבים כדי להשקיט את המריבה, לרוב יש כבר שני ילדים פגועים...

כדי למנוע זאת, מומלץ להתארגן מיד אחרי בדיקת חמץ. הבית נקי? הכל מוכן? כדאי לערוך את שולחן הסדר בירידה לפרטים הטכניים בשיתוף הילדים: מניחים על השולחן את ההגדות, קובעים מראש את המקומות, מסמנים גבולות גאוגרפיים וטריטוריות סופיות. חותמים הסכמי שלום ופשרות: ההגדה הזו אצלך עד מכת צפרדע, אחר כך היא עוברת ליוסי.

כמו בכל דין תורה, גם פה יהיו טענות, אבל עד שהולכים לישון הכל מסוכם וברור. ישנים על זה לילה והסיכויים למלחמות חדשות מחר בלילה - יורדים פלאים עד בלתי קיימים.

מי שמורכב עבורו לפנות את הסלון לילה קודם, כאשר בבוקר עוד אוכלים חמץ עד שעה רביעית, ישתדל לכל הפחות לערוך את הסידורים בצהריים לפני שהילדים הולכים לנוח או לפחות לפני שיוצאים למנחה של ערב יום טוב.

בצורה כזו, כשחוזרים מהתפילה הילדים מוכנים, הם יודעים לקרוא מה הולכים כעת.

(כדאי לקחת בחשבון: תמיד יהיה הילד התורן שיעשה בעיות. התירוצים שלו יהיו מגוונים וגם הרעיונות על מה להתווכח מחדש; הוא יגיד שהוא מתחרט על שהסכים ומגיע לו יותר כי הוא עובד כל השנה קשה ובפרט בפסח וכו'. גם אם תצטרכו להסתדר איתו נקודתית, עדיין רוב הילדים יתייצבו איש על מחנהו ואיש על דגלו. והכי חשוב לא לשכוח: **'קוד הניסיון! זה קורה במשפחות הכי טובות. אתם בחברה טובה!'**)

למבקשי 'חיים קלים' שמעתי רעיון נפלא מיהודי יקר: אצלו בליל הסדר יש שוויון זכויות מלא: הגדות זהות לכולם - אותם ציורים ואיורים, גביעים זהים וכיסאות הסבה שווים במראהם ובצורתם. אין על מה לריב, הכל-הכל אותו דבר.

לשמוע ולא להשמיע

נקודה חשובה: ברוך ה' היום הדור מוכשר והילדים מגיעים מצוידים עם ווארטים שכתבו ולמדו והם מצפים להשמיע אותם. למרות שהמצווה בליל הסדר היא על האב לספר ביציאת מצרים ולקיים 'והגדת לבנך', לפעמים מתקיים הפסוק שנאמר אצל יוסף במצרים 'והגדתם לאבי' - הבן רוצה לספר לאביו על יציאת מצרים...

כדאי למנוע פגיעה בילדים בליל הסדר. לאסוף את הילדים כמה ימים קודם לכן ולהסביר להם שליל הסדר מוקדש לשמוע ולא להשמיע. בעזרת השם, כך נדגיש בפניהם, יהיה זמן ב'שולחן עורך' (אם זה רלוונטי מצד השעון וחצות - אפיקומן) או במהלך הפסח לשמוע את כל מה שהכנתם ולרוות נחת.

נ.ב. אני מאמין שכל הקטע הנ"ל אינו כל כך אקטואלי בשנה זו ובצוק העיתים .

ישיבה לרוחב

כמעט בכל בית בישראל יושב האבא בראש השולחן. מצב זה שהוא מצוין לכל השנה, יכול לגרום בליל הסדר לניתוק אצל אלו שיושבים רחוקים מהאבא. כדאי לשנות בליל הסדר את המקום, שאבא יושב באמצע השולחן, לרוחב, כך שמצדדיו יושבו המסובים והוא חלק בלתי נפרד מהם.

הרווח הוא בכמה מישורים, אבל בעיקר מרומם את הילדים וגורם להם לשאול באמת 'מה נשתנה הלילה הזה'. שבירת השגרה הזו והיכולת לשבת עם אבא ביחד - מכניסה אותם למצב נעלה בהרבה.

נוחות

בהלכה נאמר שצריך לעטר את השולחן בכלים נאים ודברים יפים.

יש לזכור את הפרקטיקה והנוחות: לפעמים מרוב אביזרים וכלים אין מקום להניח את ההגדה לפני כל סועד בצורה טובה. טכנית, קשה מאוד לשבת כך למשך שלוש שעות ויותר. מומלץ לערוך את השולחן בצורה מושכלת ומתוכננת: שיהיה נוח לשבת ושלא יישפכו היינות מרוב כלים שזזים ממקום למקום על השולחן.

קליות ואגוזים נוסח תשפ"ב

בליל הסדר מחלקים קליות ואגוזים, כי כך אמרו חז"ל!

למעשה, אם נחלק רק קליות ואגוזים לא יהיה מספיק שיתוף פעולה. אין כמעט ילד בתשע"ט שקליות ואגוזים מדרבנים וממריצים אותו. כדאי לחלק דברים נוספים שעבור הילד יותר מרתקים ומעניינים. כגון: להכין כמה הפתעות קטנות שנחלק למשתתפים במהלך הסדר, מיני מתיקה לנוהגים ועוד.

חשוב לשים לב שלא להפוך את ליל הסדר ליחלוקה של מתנות וכרטיסים. יש לתכנן מראש מה נותנים ועבור מה; בגבול הטעם הטוב.

אפיקומן - ביומו תיתן שכרו

לאנשים רבים יש משקעים משנות הילדות. שנים על גבי שנים הם מסתובבים עם תחושה כואבת שלא קיבלו את מתנת האפיקומן. היו ילדים שביקשו שנה אחרי שנה את אותה מתנה רק כדי לפצות על החסך שנוצר בשנה אחת שלא קיבלו מה שביקשו.

מומלץ לקנות את מתנת האפיקומן לפני פסח. ללכת עם הילדים לחנות, להודיע להם את האפשרויות ולתת להם לבחור. זה גם יותר חסכוני. את המתנה ניתן מיד אחרי ליל הסדר - 'ביומו תיתן שכרו'.

גיוון

כדאי להפתיע מדי שנה עם פעולה או משהו שונה, שהילדים יופתעו. לחזור על אותן פעולות שנה אחרי שנה, יהפוך אצל חלק מהילדים את ליל הסדר למשהו קבוע מראש נטול ריגוש שאותו הם כבר מכירים.

חשוב לשים לב שגם השינוי וההפתעה צריכים להיות בטעם טוב ובנקודת זמן מסוימת, כדי לא להפוך את הלילה להצגה...

יעל השובעי

חשוב מאוד שהילדים יאכלו לפני היציאה לתפילה כדי שיהיו שבעים. ילדים רעבים - עצבניים ולא מסוגלים לקלוט.

במקרה הצורך, כדאי שגם ההורים יאכלו, כדי שיוכלו לספר בנינוחות.

לתשומת לב: בשנה רגילה רבים מתארחים בליל הסדר אצל ההורים, מומלץ לבקש מהסבא שהאב יספר עשר דקות לילדיו את סיפור יציאת מצרים, כדי שיקיים את המצווה כהלכתה.

הכלל החשוב ביותר הוא: לא להיצמד לתוכניות.

תכננת? מצוין!

עכשיו קח בחשבון שייתכנו שינויים, שדברים לא יעבדו לפי התוכניות.

כאשר אדם מתכנן להציג, לספר, לשתף ולשיר - הוא מלא בתוכניות כרימון, אבל לפעמים כשמגיעים למעשה וזה לא עובד - התיק נסגר מחוסר עניין לציבור והאבא כועס ומאבד עשתונות.

למרות אי הסדר, זה עדיין 'ליל הסדר'. אם משמים רוצים סדר אחר - נאלתר לפי הצורך והעניין

לסיכום:

1. להכניס בבית את 'קוד הניסיון'. מומלץ וחוויתי לעשות תרגול מראש מספר ימים קודם לכן.
2. התארגנות מוקדמת עם מקומות, הגדות, גביעים וכל יתר הדברים ליד שולחן הסדר. (או לחלק מקומות לפי הגרלה והגדות וגביעים אחדים לכולם).
3. להכין את הילדים מהי התוכנית של ליל הסדר: קידוש, 'מה נשתנה' וכו'.
4. לשבת לרוחב השולחן כדי ליצור שינוי ותחושת קרבה.
5. לתכנן פרקטית את עריכת השולחן עם הכלים, כדי שיהיה נוח לשבת לידו זמן ארוך עם הגדות.
6. לשדרג את הקליות והאגוזים.
7. לקנות אפיקומן מראש.
8. גיוון מפתיע ומחבר.
9. ילדים (והורים) שבעים משתפים פעולה.
10. גם כשאוכלים אצל הורים, מומלץ לבקש מהם לספר מעט לילדים.

החלק הרעיוני

זכינו לחיות בדור של 'אכשר דרא'. יש הרבה אידישקייט (למרות שיש נוער נושר...) וידע תורני בנושאים שבעבר ידעו רק בודדים, היום יודע כל ילד.

לצד הידע המבורך, הדור הזה דורש 'משמעות'. זה לא דור של תמימות.

פעם יהודי ישב בליל הסדר והתרגש ובכה ואף אחד לא היה צריך לדעת למה. הייתה להם יראת שמים רבה עם תמימות. היום הצעירים דורשים משמעות. הספרות התורנית פורחת אצל כל המגזרים, הידע נרחב והילדים שואלים שאלות שבדור הקודם ילדים בכלל לא חשבו שצריך לשאול...

ליל הסדר הוא לידת 'כלל ישראל', ליל הסדר הוא יסוד האמונה.

כתוב בספר הקדוש 'אוהב ישראל' שבלייל פסח יש עניין סגולי שכל מה שהאב מספר ומחדיר בילדים - מופנם אצלם הרבה יותר משאר הזמנים בשנה.

בלשון קודשו: "כשתשיב לבנך תשובה זו, בוודאי ייכנסו דברי האב באוזני הבן ויאמין באמת ביציאת מצרים".

אותם דיבורים ביום אחר - ספק ייכנסו לליבו ספק לא ייכנסו. בליל הסדר - בוודאי שהם פועלים. מכיוון שיש כוח כה רב ביד האב להעביר לבניו את יסוד האמונה, כדאי להתמקד ולהתכוון מראש לניצול מקסימלי של האפשרויות.

פירושים על ההגדה של פסח - יש לאין מספר. אך עיקר התוכן שצריך האב להעביר בלילה קדוש זה, הוא האמונה.

בלילה זה צריך לענות לשאלות של הילדים אם הם אינם שואלים כבן הרשע.

"לגדלי" - הכנה לליל הסדר - עם הרב פנחס ברייער הי"ו

ננסה לגעת בנקודות חשובות שהילדים ישמעו במהלך הלילה:

מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו ועכשיו קירבנו המקום לעבודתו...

ראשית צריכים להתבונן: למה אנו מגדלים את ילדינו? גם גוי מגדל את ילדיו וגם בעלי חיים מגדלים את גוריהם.

מה מיוחד בנו?!

אצל אומות העולם גידול הילדים הוא לצורך חיי העולם הזה; אם כן, כל החיים וכל ההשקעה שלה בילדיהם היא עבור נוחיותם בעולם הזה. שיהיה להם אושר מהילדים בצעירותם, ושהילדים יהיו שם בשבילם בשנים המאוחרות יותר כשהאדם מזדקן ולא מצליח לדאוג לעצמו.

אם זו התפיסה, הבן אומר לאביו 'אתה פה בשביל ליהנות? גם אני פה בשביל ליהנות'. אני עסוק, אין לי זמן בשבילך.

עד כדי כך שרבי עקיבא סיפר: ראיתי גוי עובד כוכבים שכפת את אביו לפניו כלבו.

לפי זה, אם הבן יצא מוצלח - האב מתגאה בו. אם הבן לא הגשים את התקוות שתלו בו - חבל שהוא נולד.

להבדיל, אצל עם ישראל גידול הילדים הוא מסיבה שורשית. הקב"ה רוצה שנהיה בעולם לתקן עולם במלכות שדי. 'עולם' מלשון העלם - איננו יודעים למה ומה: יש רשע וטוב לו ויש צדיק ורע לו. אנו חיים בעולם ללא הסברים. אילו היו הסברים - לא הייתה לנו בחירה.

יהודי הוא שגריר של הקב"ה בעולם הזה. אני לבוש בצורה מסוימת שמשדרת שיש בורא עולם. כמו קוד הלבוש שיש לו מטרה ותכלית, כך כל פעולתנו היא לפי רצון ה': לא מדברים מה שרוצים, לא מסתכלים ולא שומעים כל מה שרוצים.

כשזוכים להביא ילדים לעולם, **היעד הוא כדי שיהיו יותר ויותר אנשים שמכירים את הקב"ה.** מי שיש לו 10 ילדים - הביא לעולם 10 שגרירים של הקב"ה. (הידיעה הזו חשובה מאוד למקרים שהתוכניות לא הולכות כפי שההורים רוצים.

הנה דוגמה קיצונית מעט להמחשה: כשנולד למישהו בציבור שלנו ילד תסמונת דאון, יביאו אותו לבית הכנסת ויגידו שהוא ילד מיוחד, ולא צריך להתבייש בו. ואילו מי שיש לו ילד חלש שלא מצליח בלימודים ומפגר אחרי האחרים - האבא כועס. הילדים מרגישים שהאבא מאוכזב. פעמים רבות מדי דורשים מילד כזה דרישות שאינן לפי כוחותיו - "אתה יכול ואתה לא רוצה"... (הרחבה בקורס אווירה טובה בבית שבמערכת בית חמים)

ככל שנחזיר בקרבנו שילדינו הם שגרירים של הקב"ה, נהיה מרוצים בכל מה שהבורא נתן לנו.

בליל הסדר ילדינו צריכים לשמוע שהם שגרירים של הקב"ה בעולם הזה. כל אחד מהם מתעטר בתואר הנכבד: "אדוני השגריר". לא של מדינה פשוטה או של מלך בשר ודם. הוא זכה להיות שגריר של מלך מלכי המלכים!

הקב"ה בחר בנו למטרה אחת: 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה'.

נסביר לילדינו, כיצד נראים חיים בלי משמעות לעומת חיים מלאי משמעות.

כמה פעמים שאלתי בעלי תשובה: לפני שחזרתם בתשובה מה עניתם לעצמכם על השאלה "בשביל מה אתם חיים"?

רבים מהם עונים: "לא חשבנו!" חיינו את הרגע, כאן ועכשיו. לחשוב? לא חשבנו.

הילדים צריכים לשמוע שאנחנו חיים במטרה לייצג את הקב"ה. חיים עם נאמנות לה'. יהודי מתחנך לעשות המון דברים רק משום נאמנות לה', מבלי שאף אחד ידע מזה. והצנע לכת עם אלוקים.

נסביר לילדינו כיצד נראים חיים של עובדי עבודה זרה לעומת חיים של קירבנו המקום לעבודתו...

בהמשך נסביר את השגחתו ושליטתו המוחלטת של הקב"ה על הבריאה. הקב"ה הראה לנו ביציאת מצרים שהוא שולט על הכל. על המים, על האוויר, על היבשה, על בעלי החיים ועל הנפש - כשהרג את הבכורים וידע בכל בית מי הבכור.

למה סובלים בעולם?

יש סבל בעולם. לא ניתן למנוע אותו והוא מופיע אצל כל אחד בדיוק כמה שקצבו עבורו מן השמים.

היום, בשונה מהעבר, ילדים חשופים לידע רב והם מסתובבים עם שאלות: למה פלוני מת, למה אלמוני חולה, כל כך הרבה השתנה בעקבות הקורונה... למה ככה ולמה אחרת.

בעל 'צרור המור' אומר דבר נפלא: כשהקב"ה אומר לאברהם אבינו ע"ה שהוא הולך להפוך את סדום, אברהם התפלל והפציר ללא הרף על אנשי סדום הרשעים. כמה פסוקים לאחר מכן כתוב שהקב"ה אומר לו על בניו "ועבדום ועינו אותם" ואברהם לא ביקש ולא התפלל עליהם!...

אם על אנשי סדום אתה מתפלל ומפציר, מדוע על בניך לא תבקש להמתיק את עול הגלות?!

מסביר בעל 'צרור המור': כדי לקבל את התורה - חייבים להתמודד.

אברהם ידע שהגלות והייסורים במצרים נועדו כדי לזכות בסוף לקבל את התורה. על כאלה ייסורים אין טעם להתפלל שלא יגיעו, שכן בלעדיהם לא נזכה לתורה. אך על אנשי סדום הוא ביקש רחמים.

כתוב בחז"ל "ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי במראות נבואה". לכאורה, אם כך ראתה השפחה - מה ראו הצדיקים?

התשובה היא: הצדיקים לא היו צריכים להגיע לקריעת ים סוף כדי לראות את הקב"ה. הם ראו את הקב"ה גם במצרים! בשעבוד, בחושך, מתוך הקושי...

הכל קצוב!

לצד הסבל הרב, כדאי להראות את הקץ, את היציאה לחירות: יצאנו ממצרים בחיפזון, אבותינו יצאו ממצרים עם בצק צרור על שכמם, כי היה להם זמן להתעכב עד שהבצק יתפח ויאפו אותם. לכאורה, אילו היו שואלים אותם ביום ט"ו בניסן: האם רצונם לצאת מיד או לחכות כמה דקות

"לגדלי" - הכנה לליל הסדר - עם הרב פנחס ברייער הי"ו

שהבצק יתפח ויוכלו להכין ממנו לחם נורמלי, אין ספק שהיו מעדיפים כמה דקות של חסד להתארגן בצורה טובה יותר. אולם אצל הקב"ה הכל מדוד. הגיע זמן הגאולה? יוצאים מיד...

אמונה בפרנסה

"כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך לכתך אחריי במדבר בארץ לא זרועה". וצריך להתבונן בפסוק זה שכולנו מכירים בעל פה.

נתאר לעצמנו רב בישראל שיאמר לתלמידיו 'רבותיי, עלו על האוטובוסים, כולנו נוסעים'.

שואלים התלמידים: 'רבי, לאן נוסעים?' והרב לא מוכן לגלות להם את היעד.

האם היינו מסוגלים היום לעזוב את הבית מיד, מבלי לקחת ארבע מזוודות מלאות בכל טוב?

ביציאת מצרים - מיליונים האמינו בכך. יצאו עם קצת בצק ובסוף זכו ל'לחם אבירים' - מן משמים - למשך ארבעים שנה!

ה'חתם סופר' מביא רעיון נפלא: במדבר אכלו מן. כידוע, אסור להשאיר מן המן של היום ליום המחרת. דתן ואבירים השאירו מן והתורה כותבת "ויקצוף עליהם משה".

שואל ה'חתם סופר': מדוע משה רבינו כעס, והלא יצא מכך טוב - מעכשיו כולם ידעו שמי שמשאיר מהמן הוא יתליע ולא יהיה ראוי לאכילה?

תירץ ה'חתם סופר' שעד אז ידעו שאסור להשאיר מהמן. למרות שלכולם היו עשרות ילדים (שישה בכרס אחת כפול מספר לידות) - היה אסור להשאיר פירור אוכל למחר. כל לילה הייתה מלחמה פנימית, מאבק שקט בלב: אולי נשאיר כמה פירורים? אולי התינוק יבכה? אולי מחר לא ירד מן? אך כל ישראל התגברו ולא השאירו אפילו פירור.

למה? כי משה אמר לא להשאיר!

ברגע שדתן ואבירים השאירו מן והוא התליע, הבינו כולם שאין תועלת להשאיר מן. כעת כבר לא היה ניסיון. שני הרשעים הללו קלקלו את האמונה בצדיקים.

כוח התפילה

"ונצעק אל ה' אלוהינו". בפרק ק"ו בתהילים מובאים ארבעה סוגים שחייבים להודות: עובדי מדבריות, חולה שנתרפא, היוצא מבית האסורים ויורדי הים.

המלבי"ם מדייק דבר פלא בפסוקים אלו: אצל יורדי הים והולכי מדברות כתוב "וצעקו אל ה' בצר להם", ויצעקו - בצ'. אצלם מסיים הפסוק "ממצוקותיהם יוציאם". לעומתם, אצל השניים האחרים - חולה ומי שיצא מבית האסורים כתוב "ויצעקו אל ה' בצר להם", ויצעקו - בז'. אצלם מסיים הפסוק "ממצוקותיהם יושיעם".

המלבי"ם מבאר שבלשון הקודש ההבדל הוא שצעקה היא פנימית יותר מזעקה. ללמדנו שכשאדם 'צועק' - מפנימיות הלב - הקב"ה מושיע אותו מכל צרותיו - ממצוקותיהם יוציאם. אך כאשר אדם רק 'זועק', הקב"ה מושיע אותו מהצרה הנקודתית. ישועה זמנית. אם כן, יש להבין למה השניים הראשונים 'צעקו' והשניים האחרונים 'זעקו'...

מבאר המלבי"ם: כאשר אדם נמצא בים והספינה מיטלטלת כקליפת אגוז בין משברי הים - אין לו מה לעשות! לא יעזרו לו פרוטקציות וקשרים ולא יעזור לו כסף. אין לו שום דבר אחר לעשות חוץ מלצעוק מעומק לבו לקב"ה שיציל אותו מן הצרה. מי שצועק מעומק הלב - יוצא מכל הצרות.

אבל כאשר אדם חולה הוא חושב שרופא טוב יוכל לעזור, וכן יושב בבית האסורים מקווה שעורך דין טוב יוציא אותו. הוא מתפלל, הוא 'זועק' לה', התפילה מבחינתו היא סוג נוסף של השתדלות...

שום תפילה אינה שבה ריקם והוא 'נושע' ממצוקתו, אבל לא יוצא לחלוטין. שכן הוא לא סמך על ה' במאת האחוזים.

במצרים הייתה צעקה! 'ויצעקו ותעל שוועתם אל האלוקים'. ליל הסדר הוא הזמן להחדיר בצאצאינו הישענות מוחלטת בבורא עולם.

שלא שינו שמם לשונם ולבושם

בהגדה מובא 'מלמד שהיו מצוינים שם'. במדרש מובא שבשביל שלא שינו אבותינו את שמם, את לשונם ואת לבושם - נגאלו ממצרים.

למרות שאלו דברים שלכאורה חיצוניים, דווקא הדברים האלו שמרו עלינו. זה קטלג אותנו. המצרים שלטו בנו בגוף, אבל היו לנו כמה דברים ששמרו עלינו נפשית שלא נהפוך לחלק מהאומה המצרית.

דברים אלו שומרים עלינו עד היום. ומכאן החשיבות הרבה שיש לייחס להם.

אמונת צדיקים

למרות שהקב"ה הבטיח שהוא עצמו יוציא אותנו ממצרים, היינו חייבים רבי ומנהיג - משה רבינו. עם ישראל קיים רק כשהוא כפוף לדעת תורה. משה הוא הגואל. למרות שהקב"ה היה יכול להוציא אותנו עם ענן מבלי משה - למדנו מיד ביציאת מצרים: אין אפשרות ומציאות להיות יהודי ועם ה' מבלי להיות מקושר לצדיק, מבלי להיות כפופים אליו.

(במאמר המוסגר: הניסיונות של הדור הזה באמונת צדיקים אינם חדשים. גם על משה רבינו דיברו "כמה עבים שוקיו", היו מישראל שטענו שכל כספו של משה "משלנו הוא". עוד במצרים כשהלכו משה ואהרן בשליחות ה' לדבר עם פרעה, התקוממו נגדם מישראל וטענו "ירא ה' עליכם וישפוט" - מה אתם מתערבים לנו בחיים? למה אתם הורסים לנו את הקשרים שבנינו בעמל במערכות השלטון? אנחנו מסתדרים מצוין בלעדיכם...)

יהודי בכל מצב שהוא

אנו לא יכולים לדעת מה בננו חושב על עצמו. בחור יכול להסתובב כשהוא מרגיש שהוא לא שווה כלום, כי הוא שמע שיחה חריפה על חומרתו של עוון או עניין מסוים. מרוב חומר העניין, הוא חש ומרגיש שהוא לא שווה כלום.

זה הזמן להדגיש: היינו שקועים במצרים במ"ט שערי טומאה, 'זאת ערום ועריה' ללא שום מצווה. איך קרא לנו הקב"ה באותו זמן ממש? **בני בכורי ישראל.**

בכל מצב שאנו - אנו יהודים וה' אוהב אותנו. הקב"ה הוציא אותנו ממצרים כשהיינו בשאול תחתיות, במ"ט שערי טומאה. היום ברוך השם כל אחד מאיתנו מקיים מצוות הרבה יותר מהיהודים במצרים: תפילין, שבת, מזוזה, כשרות ועוד. כמה ה' שמח עם כל יהודי!!!

שמירה עליונה היום גם בגלות

"והיא שעמדה לאבותינו ולנו שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם".

הנה דוגמה קטנה להמחשה לילדינו: לפני 30 שנה היה חשש גדול אצל יושבי ארץ הקודש משליט עיראק המטורף, סדאם חוסיין. הוא איים להשמיד את כל יושבי הארץ ופעל נגד ההיגיון והדעת כדי להשיג את האמצעים להשגת מטרתו. ה' ירחם.

היו ישיבות מטכ"ל בהולות, תוכניות ומבצעים תוכננו, וכולם ניסו לחשוב איך מחסלים את המטורף הזה שמאיים עלינו.

בסוף? הוא אותר ככלב עזוב בבונקר מוחבא, נתפס והוצא להורג באמצעות ארצות הברית, בלי שמדינת ישראל הייתה צריכה לסכן שום חייל ולירות אפילו כדור אחד.

הקדוש ברוך הוא מצילנו מידם. כשאנחנו יודעים וכשאנחנו לא יודעים.

ולסיום:

באוירת הימים אנו יודעים שעשרת המכות באו ללמד אותנו אמונה בשליטתו המוחלטת של הקב"ה בים ביבשה באוויר ובנפש אני חושב שבשנתיים האחרונות במגפת הקורונה זכינו לגילוי שכינה על ידי המורא הגדול, על ידי ההגנה המיוחדת, על ידי הבנה ש"אין עוד מלבדו" אנו חיים במציאות של 'והאלילים כרות יכרתון' הכל מתפרק טריליוני דולרים נעלמו, דברים כה רבים השתנו בשנה האחרונה, למדנו הישענות מוחלטת על הקב"ה בכל מצב ובכל עת. ועדיין, ואריאנטים של הוירוס הולכים ובאים. מסכות עולות ויורדות, אין סטטיסטיקות ואין ידע. אף המלחמה הנוכחית באוקראינה והתהפוכות העוברות על הכלל ועל הפרט בעולם עם כלל ההשלכות, לדעת כי רק ה' הוא **ואין בלתו!**

אנו חיים במציאות של הסתמכות מוחלטת בהקב"ה. ואנו זוכים לראות במוחש יום אחר יום את הכת' "והאלילים כרות יכרתון" כמו ביציאת מצרים, שהיתה מעצמת על וקרסה שלב אחר שלב עם עשרת המכות, כאשר השיא היה בקריעת ים סוף ובהתגלות ה' במעמד הר סיני. יהי רצון, שגם בימים אלו נזכה להתגלות כבוד ה' ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"

בברכה שנזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים
"ונודה לך שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו"

אם קבלת חוברת זו מחברים

יש להרשם ולשלוח אימייל 5706567@gmail.com

לקבלת גישה ללא עלות לתכני חינוך של הרב פנחס ברייער [כאן <<<](#)

קו התוכן של "לגדל" 08-64-62-612

"לגדל" - הכנה לליל הסדר - עם הרב פנחס ברייער הי"ו

"לגדל" - הכנה לליל הסדר - עם הרב פנחס ברייער הי"ו